

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Частиною 2 ст. 58 Закону України «Про банки і банківську діяльність»⁶ встановлено, що банк не відповідає за невиконання або несвоєчасне виконання зобов'язань, зокрема у разі оголошення мораторію на задоволення вимог кредиторів. Протягом дії мораторію згідно із п. 2 ч. 3 ст. 85 цього Закону не нараховуються неустойка (штраф, пеня), інші фінансові (економічні) санкції за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань перед кредиторами та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів)

ПОСТАНОВА

Судової палати у господарських справах Верховного Суду України
від 2 липня 2013 р.
(в и т я з)

До Верховного Суду України звернулося публічне акціонерне товариство «Комерційний банк «Надра» (далі — ПАТ) із заявою

про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 25 вересня 2012 р. у справі № 34/218-22/171 за позовом Державної іпотечної установи до ПАТ про стягнення суми.

⁶У редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин.

На обґрунтування неоднакового застосування судом касаційної інстанції норм матеріального права заявник надав копію постанови Вищого господарського суду України від 14 вересня 2011 р. у справі № 4/517, у якій за тих самих обставин, застосувавши ті самі положення закону, суд касаційної інстанції дійшов висновку про відсутність підстав для стягнення нарахованої під час дії мораторію заборгованості за відсотками та пені за порушення зобов'язань, внаслідок чого було ухвалено різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників сторін, перевіrivши наведені заявником обставини, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України вважає, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Статтею 2 Закону від 7 грудня 2000 р. № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» (далі — Закон № 2121-III; у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) визначено, що мораторієм є зупинення виконання банком зобов'язань перед кредиторами та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) та зупинення заходів, спрямованих на забезпечення виконання цих зобов'язань.

Частиною 2 ст. 58 Закону № 2121-III встановлено, що банк не відповідає за невиконання або несвоєчасне виконання зобов'язань, зокрема, у разі оголошення мораторію на задоволення вимог кредиторів.

Протягом дії мораторію згідно із п. 2 ч. 3 ст. 85 Закону № 2121-III не нараховуються неустойка (штраф, пеня), інші фінансові (економічні) санкції за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань перед кредиторами та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів).

Водночас суди попередніх інстанцій установили, що 10 лютого 2009 р. Правління Національного банку України (далі — Правління НБУ) прийняло постанову № 59 «Про призначення тимчасової адміністрації у відкритому акціонерному товаристві комерційному банку «Надра», відповідно до якої призначено тимчасову адміністрацію строком на один рік та

з метою створення сприятливих умов для відновлення фінансового стану банку введено мораторій на задоволення вимог кредиторів строком на шість місяців — з 10 лютого по 10 серпня 2009 р.

Постановою Правління НБУ від 5 серпня 2009 р. № 452 дію мораторію продовжено до 10 лютого 2010 р.

Отже, задовольняючи позовні вимоги, суди нижчих інстанцій не врахували, що на правовідносини, що виникли між сторонами, поширюється дія мораторію на задоволення вимог кредиторів, яка була продовжена до 10 лютого 2010 р., а тому неправильно визначили розмір сум, належних до стягнення.

З огляду на викладене суд касаційної інстанції, залишаючи без змін судові рішення першої та апеляційної інстанцій про задоволення позовних вимог, дійшов хибного висновку про можливість нарахування і стягнення відсотків за користування кредитом, інфляційних втрат від суми неповернутого кредиту та пені під час дії мораторію, у зв'язку з чим прийнята ним постанова є незаконною.

Аналогічну правову позицію про неможливість стягнення неустойки (штрафу, пені), інших фінансових (економічних) санкцій за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань перед кредиторами та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) викладено у постанові Верховного Суду України від 10 жовтня 2011 р. у справі № 24/45-33/277 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Українсько-чеське спільне підприємство «Ройал.ЛТД» до акціонерного комерційного банку «Національний кредит» про стягнення суми.

Керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України постановила: заяву ПАТ задовольнити, постанову Вищого господарського суду України від 25 вересня 2012 р. у справі № 34/218-22/171 скасувати, а справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.